

1453-1683 Yılları Arasındaki Siyasi ve Askeri Mücadeleler

1453-1683 yılları arasındaki siyasi ve askerî mücadeleler, İstanbul'un fethinden II. Viyana Kuşatması'na kadar Osmanlı'nın doğu ve batıdaki mücadelelerini kapsar.

1 Dönemin Başlangıcı ve Sonu

- 1453: İstanbul'un fethi, cihan devleti yolunun başlangıcı.
- 1683: II. Viyana yenilgisi, genişleme evresinin kapanışı.
- Cihan devleti: birden çok kıtada güç sahibi devlet.

2 Doğu Sınırı

- Çaldıran (1514): Safevi Devleti'ne karşı.
- Ridaniye (1516-1517): Memlûk Devleti'nin sonu.
- Mısır, Suriye ve kutsal topraklar alındı.

3 Avrupa'da Mücadele

- Mohaç (1526): Macaristan Osmanlı etkisine girdi.
- I. Viyana (1529): Lojistik güçlüğüle sonuçsuz kaldı.
- II. Viyana (1683): Başarısız oldu, dönüm noktası.

4 Akdeniz'de Deniz Gücü

- Preveze (1538): Akdeniz'de Osmanlı üstünlüğü.
- 1571: Kıbrıs fethedildi.
- İnebahtı (1571): Donanma yenildi, kısa sürede yeniden kuruldu.

5 Sık Karıştırılanlar

- Mohaç (kara, 1526) ile Preveze (deniz, 1538) farklıdır.
- Çaldıran (Safevi) ile Ridaniye (Memlûk) farklı rakiptir.
- I. Viyana (1529) ile II. Viyana (1683) arasında 154 yıl var.

Kronoloji Tablosu

Yıl	Olay	Taraflar	Sonuç
1453	İstanbul'un Fethi	Osmanlı - Bizans	Bizans sona erdi
1514	Çaldıran Savaşı	Osmanlı - Safevi	Doğu sınırı güvence altına alındı
1526	Mohaç Meydan Savaşı	Osmanlı - Macaristan	Macaristan Osmanlı etkisine girdi
1538	Preveze Deniz Savaşı	Osmanlı - Haçlı donanması	Akdeniz'de üstünlük sağlandı
1683	II. Viyana Kuşatması	Osmanlı - Avusturya ve müttefikleri	Kuşatma başarısız oldu

ÇÖZÜMLÜ ÖRNEKLER

1453–1683 Yılları Arasındaki Siyasi ve Askeri Mücadeleler: adım adım 5 örnek**ÖRNEK 1** ÖRNEK 1 - DOĞU SINIRI

Aşağıdaki olaylardan hangisi doğu sınırındaki bir tehdide karşı yapılmıştır: Mohaç, Çaldıran, Preveze, Kıbrıs'ın fethi?

- 1 Her olayın yönünü belirle: Mohaç batı, Preveze ve Kıbrıs Akdeniz.
- 2 Çaldıran'ın yönüne bak: Safevi Devleti'ne karşı, doğuda yapıldı.
- 3 Diğer şıklar doğu sınırıyla ilgili değildir.

Cevap: Çaldıran Savaşı; Safevi tehdidine karşı doğuda yapılmıştır.

ÖRNEK 2 ÖRNEK 2 - KARA MI DENİZ Mİ?

Mohaç Meydan Savaşı ile Preveze Deniz Savaşı'nı karşılaştır: hangisi kara, hangisi deniz savaşıdır?

- 1 Mohaç 1526'da Macaristan'a karşı karada yapıldı.
- 2 Preveze 1538'de Haçlı donanmasına karşı denizde yapıldı.
- 3 Aralarında 12 yıl vardır.

Cevap: Mohaç kara savaşıdır, Preveze deniz savaşıdır.

ÖRNEK 3 ÖRNEK 3 - MEMLÜK DEVLETİ'NİN SONU

Memlük Devleti'ni ortadan kaldıran sefer ve bu seferin belirleyici savaşı hangisidir?

- 1 Memlük Devleti güneyde, Mısır'da bulunuyordu.
- 2 1516–1517 Mısır Seferi bu devleti sona erdirdi.
- 3 Seferin belirleyici muharebesi Ridaniye Savaşı'dır.

Cevap: Mısır Seferi (1516–1517); belirleyici savaş Ridaniye Savaşı'dır.

ÖRNEK 4 ÖRNEK 4 - 1571'İN İKİ YÜZÜ

1571 yılında yaşanan iki olayı ve sonuçlarını açıkla.

- 1 Aynı yıl Kıbrıs fethedildi: bu bir kazançtır.
- 2 Aynı yıl İnebahtı Deniz Savaşı'nda donanma yenildi: bu bir kayıptır.
- 3 Donanma kısa sürede yeniden inşa edildi.

Cevap: Kıbrıs kazanıldı, İnebahtı'da yenilgi alındı ama donanma yeniden kuruldu.

ÖRNEK 5 ÖRNEK 5 - İKİ VİYANA

I. Viyana Kuşatması (1529) ile II. Viyana Kuşatması (1683) arasındaki temel farkı belirt.

- 1 I. Viyana'yı Kanuni Sultan Süleyman yönetti, kışın erken bastırmasıyla sonuçsuz kaldı.
- 2 II. Viyana'yı Merzifonlu Kara Mustafa Paşa yönetti, başarısız oldu.
- 3 Aralarında 154 yıl vardır.

Cevap: I. Viyana sonuçsuz kaldı, II. Viyana başarısız oldu ve dönemin kapanışı sayılır.

MİNİ TEST

1453–1683 Yılları Arasındaki Siyasi ve Askeri Mücadeleler: 10 soruda kendini dene

Ad Soyad: _____

Tarih: _____

Doğru / Yanlış: _____

1. İstanbul hangi yılda fethedilmiştir?

- A) 1453 B) 1526
C) 1538 D) 1571

2. Çaldıran Savaşı hangi devlete karşı yapılmıştır?

- A) Memlük Devleti B) Safevi Devleti
C) Macar Krallığı D) Haçlı donanması

3. Ridaniye Savaşı'nın sonucu nedir?

- A) Macaristan'ın alınması B) Kıbrıs'ın fethi
C) Memlük Devleti'nin sonu D) Viyana'nın kuşatılması

4. Mohaç Meydan Savaşı'nın sonucu nedir?

- A) Mısır'ın alınması
B) Akdeniz'de donanma üstünlüğü
C) Viyana'nın alınması
D) Macaristan'ın Osmanlı etkisine girmesi

5. I. Viyana Kuşatması'nın sonuçsuz kalmasının nedeni nedir?

- A) Kışın erken bastırması ve lojistik güçlükler
B) Donanma kaybı
C) Padişahın seferden vazgeçmesi
D) Barış antlaşması

6. Preveze Deniz Savaşı'nı hangi komutan yönetmiştir?

- A) Merzifonlu Kara Mustafa Paşa
B) Yavuz Sultan Selim
C) Barbaros Hayreddin Paşa
D) II. Mehmed

7. 1571 yılında hangi iki olay birlikte yaşanmıştır?

- A) Mohaç ve Preveze
B) Çaldıran ve Ridaniye
C) I. ve II. Viyana
D) Kıbrıs'ın fethi ve İnebahtı yenilgisi

8. İnebahtı yenilgisinin ardından ne oldu?

- A) Donanma kısa sürede yeniden inşa edildi
B) Osmanlı deniz gücünü tamamen kaybetti
C) Kıbrıs geri verildi
D) Akdeniz'den tamamen çekildi

9. II. Viyana Kuşatması hangi yılda ve kimin komutasında gerçekleşmiştir?

- A) 1529, Kanuni Sultan Süleyman
B) 1538, Barbaros Hayreddin Paşa
C) 1683, Merzifonlu Kara Mustafa Paşa
D) 1517, Yavuz Sultan Selim

10. 1453–1683 yılları arasındaki siyasi ve askerî mücadeleler dönemi için hangi ifade doğrudur?

- A) Dönem boyunca tek bir cephede mücadele edildi
B) Hem doğu hem batı hem de deniz cephesinde mücadele edildi
C) Dönem boyunca hiçbir toprak kazanılmadı
D) Dönem 1453'te başlar, 1526'da biter

Cevap anahtarı**1. A** · İstanbul 1453'te II. Mehmed tarafından fethedildi.**3. C** · Ridaniye, Mısır Seferi'nin belirleyici savaşıdır, Memlük Devleti'ni sona erdirdi.**5. A** · Uzun yol ve mevsim koşulları kuşatmayı sonuçsuz bıraktı.**7. D** · 1571'de Kıbrıs alındı, aynı yıl İnebahtı'da donanma yenildi.**9. C** · II. Viyana Kuşatması 1683'te Merzifonlu Kara Mustafa Paşa komutasında yapıldı.**2. B** · Çaldıran, Safevi Devleti'ne karşı doğuda yapıldı.**4. D** · Mohaç zaferiyle Macaristan'ın büyük bölümü Osmanlı etkisine girdi.**6. C** · Preveze'yi Barbaros Hayreddin Paşa komutasındaki donanma kazandı.**8. A** · Donanma hızla yeniden kuruldu, Akdeniz'deki varlık sürdü.**10. B** · Dönem; doğuda Safevi ve Memlük, batıda Avrupa ve denizde Akdeniz cephelerini kapsar.

Konunun tam anlatımı ve daha fazla soru:

tahtaapp.com/blog/dersler/10-sinif-tarih-1453-1683-yillari-arasindaki-siyasi-ve-askeri-mucadeleler-konu-anlatimi